

artiklar är mycket väldokumenterade och att antologin dessutom har ett mycket föredömligt och detaljrikt sak- och personregister, gör boken mycket värdefull i detta avseende.

Urban Claesson
Professor, Uppsala

DOI: 10.51619/stk.v100i4.27070

Jonathan Morgan. *Living in the Borderland: Young Migrant Converts in the Church of Sweden*. Lund: Lunds universitet. 2024. 192 s.

Det är med stor glädje jag har läst Jonathan Morgans utmärkta doktorsavhandling som behandlar konvertiteter till kristendomen bland gruppen som i allmänhet brukar kallas ensamkommande flyktingbarn. Denna glädje bottenar i avhandlingens ansats och tillvägagångssätt, men också i själva ämnesvalet.

Till att börja med är det glädjande att en avhandling som relaterar till teologiska tematiker begagnar sig av en etnografisk ansats. Studien befinner sig i gränslandet mellan antropologi, etik och politisk teologi. Där etnografiska studier är standardförfarande inom antropologin, är etik och politisk teologi av tradition mer traditionstyngda discipliner. Nu ska det direkt tilläggas att även om etnografiska metoder har blivit allt vanligare inom till exempel kyrkovetenskap, handlar Morgans ansats om mer än bara en fashionabel metod. Hans ansats bottenar i ett synsätt på religion som vill röra sig bortom modernitetens religionsförståelse. Denna, menar Morgan, har alltför ofta betonat religionens kognitiva sida och i regel utgått ifrån en uppdelning mellan offentligt och privat, där religionen setts som en privatsak. Utifrån en sådan religionsförståelse ligger det nära till hands att betrakta migranters konversion som ett desperat famlande efter att stärka sina aktier i relation till svenska myndigheter.

Utifrån sin utgångspunkt inom levd religion och genom gedigna etnografiska studier av en bibelstudiegrupp inom Svenska kyrkan, visar Morgan i stället på konversion,

som en ibland lång process som i hans informanternas fall startat redan i hemlandet (Iran eller Afghanistan). En styrka i avhandlingen är att Morgans låter informanternas berättelser och perspektiv få plats. Det är deras berättelser av flykt, desorientering i ett nytt land, ibland psykisk ohälsa och myndigheter med religiös analfabetism som vi får ta del av. Men också, givetvis, berättelser om hur de, i de flesta fall, i Sverige hittat en ny tro och en ny tillhörighet.

Vad som blir tydligt i Morgans redogörelse är att informanternas konversion omfattar betydligt mer än att bara ha "bytt åsikt" i en privat fråga. Med utgångspunkt i teorier om *situated learning* och *community of practice* visar Morgan på vikten av en praktiserande gemenskap där någon som inte titulerar sig själv som kristen ändå får en tydlig plats och ett sammanhang där tron kan praktiseras innan ett eventuellt beslut att bli kristen har fattats. Detta innebär inte att konvertiternas intellektuella frågor skulle vara sekundära. Det handlar snarare om att de behöver få ställas i ett sammanhang, ett sammanhang som visar på en tydlig väg in mot gemenskapens centrum. För Morgans konvertiteter blev bibelstudiegruppen inom Svenska kyrkan just ett sådant sammanhang. I avhandlingen laborerar författaren med de klassiska begreppen *believe*, *behave* och *belong* och visar hur praktiserandet (*behave*) och tillhörigheten till ett sammanhang (*belong*) är avgörande för att dessa individer också hittar en nyorientering vad gäller tro (*believe*).

En aspekt som gör Morgans avhandling synnerligen relevant är att relationen till svenska myndigheter, i form av Migrationsverket, finns med som en viktig bakgrunds-teckning. Det som blir tydligt är att Migrationsverkets handläggare återkommande hemfaller åt en kognitiv förståelse av religion. En förståelse som gör dem närmast blinda för att förstå processen som Morgans konvertiter genomgått. En process som visserligen haft dopet som mål, men som också inneburit minst ett år av praktiserande religion i församlingens bibelstudiegrupp.

Som doktorand i praktisk teologi går det ikke å undgå å notera hur Morgans avhandling har anknytninger och relevans för frågor som rör ekklesiologi och praktisk teologi. Öppningar som Morgan av förklarliga fokus och utrymmesskäl inte haft möjlighet att utforska.

Sammanfattningsvis vill jag varmt rekommendera Jonathan Morgans utmärkta avhandling. Han har nämligen inte bara lyckats med bedriften att producera en akademisk produkt (en bedrift i sig). Slutprodukten känns också i högsta grad angelägen och utmanande för såväl samhälle som kyrka. Avhandlingen kan med fördel läsas av den allmänt intresserade, men också av representanter från kyrkor och civilsamhälle som vill bilda sig en förståelse av ett fenomen, konversion, som vi ofta negligerat, men tyvärr också kryddat med fördomar. Inte minst borde boken vara obligatorisk läsning för alla som på något sätt arbetar med asylärenden. Morgans avhandling är lättillgänglig utan att vara banal och den är relevant och utmanande såväl akademiskt som politiskt. Med andra ord, forskning när den är som bäst!

Andreas Bernberg
Doktorand, Stockholm
DOI: 10.51619/stk.v10i04.27071

**Marilynne Robinson. *Reading Genesis*.
London: Virago. 2024. 344 s.**

Suksessforfatter og litteraturprofessor Marilynne Robinsons romaner og fagprosa står sentralt i den offentlige samtalen om demokrati og humanitet i USA. Hennes bok om Genesis har fått stor oppmerksomhet. Den faller i to deler: "Reading Genesis" og "Genesis". Første del inneholder Robinsons lesning av Genesis. Andre del gjengir Genesis i engelsk oversettelse fra *The Authorised Version (King James Bible)* fra 1611. Boken har ingen kapitler eller underoverskrifter, men er løst ordnet i noe som likner tematiske avsnitt.

Tross bokens tittel ligger fokus ikke egentlig på tekstene i Genesis. Boken er orientert

langs tematiske akser, ikke langs Genesis-tekstens narrative kronologi. Første setning definerer Bibelen som "en teodice, en meditasjon omkring det ondes problem". Den sentrale problemstillingen i boken synes å være å gjenfinne Guds moralitet og aktørens menneskelighet. For dette formål leses Genesis i lys av Bibelen som helhet, av og til også i lys av klassisk kirkelære. Selv om Robinson i stor grad ser karakterene i Genesis som historiske personer, er poenget i boken ikke de historiske referansene, men den "moralen" eller "budskapet" som tekstene formidler.

Etter en kort introduksjon til prosjektet handler første avsnitt om Bibelen og dens forfattere. Robinson nevner teorien om Pentateukens fire kildedokumenter. Hennes kritikk mot den hypotesen (og mot akademisk teologi generelt) er at den har "gitt opp metafysikken som en legitim tenkemodus" (s. 6, oversettelsene fra engelsk er mine). Teologene har oversatt teologien i Genesis. Den vil Robinson gjenvinne.

Robinson springer frem og tilbake i ulike episoder av Genesis, ofte slik at samme fortelling leses i ulike tematiske sammenhenger. Hun drøfter menneskers verdighet og ansvarlighet, følelser og tanker. Lesere som kjenner samtalen om Bibel og litteratur fra 1970-årene vil høre enkelte ekko av troper og tolkninger fra den litteraturen.

Robinson kjenner bibeltekstene godt. Hun graver frem detaljer og sammenhenger som for mange vil være nye. For eksempel handler fortellingen om Babels tårn også om at Gud mener menneskene har et stort potensial. Dette er en vurdering som Robinson ser i lys av vår egen tids kvantemekanikk og romferder. Samtidig er det også et utsagn som forklarer Guds refleksjon om at "mennesket blir som en av oss" etter at de spiste av kunnskapens tre (s. 76).

Gjennom lesningene trer bokens metafysikk frem: Gud er god. "Han" (alltid med stor h) elsker godhet og hater blodskyld. Mennesket er ikke ondt, men dårlig, og det har en tilbøyelighet til opprør. Dette